

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

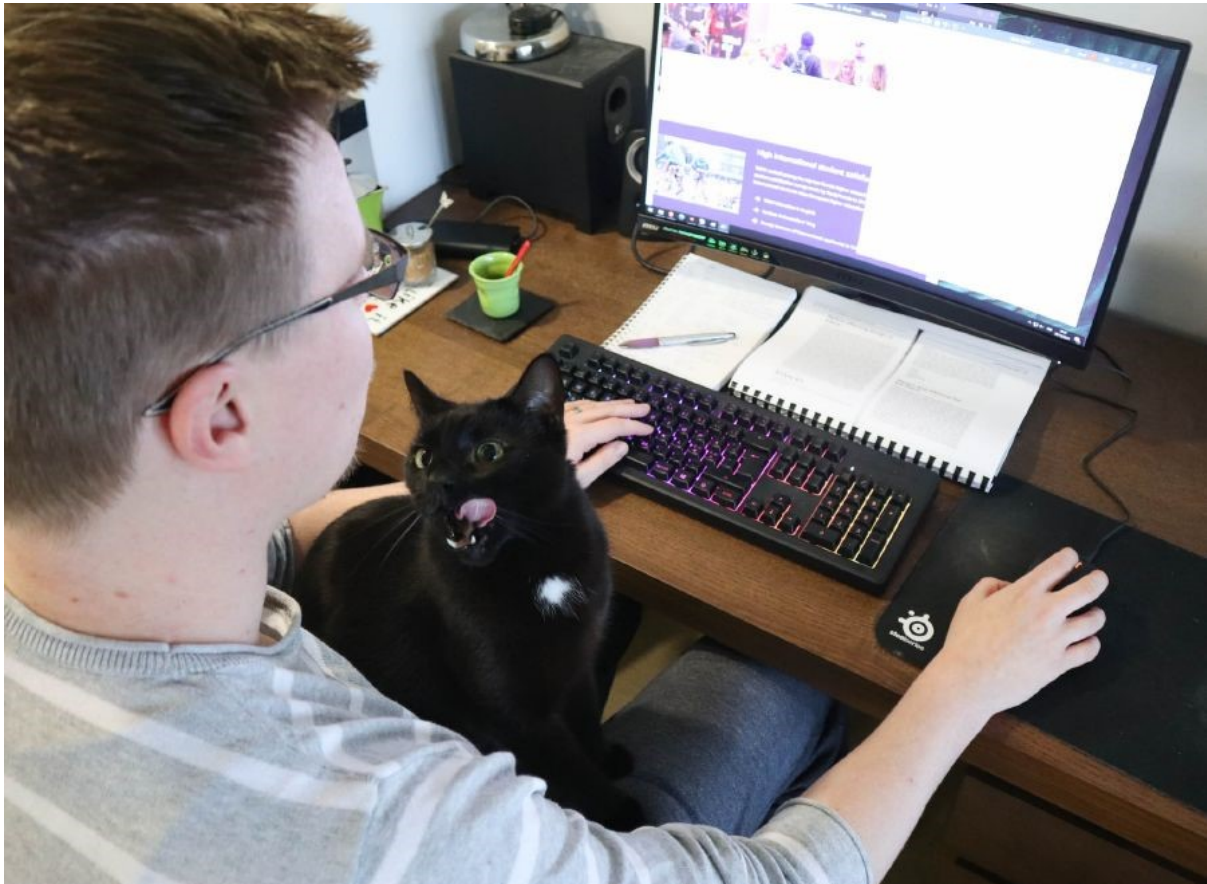
To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Tuomi, J. (2021) Koronan kuritus? TAMKin opiskelijoiden opiskeluhyvinvointi vuosina 2014 ja 2021. TAMKjournal, 22.11.2021.

URL: <https://sites.tuni.fi/tamk-julkaisut/tekniikka/koronan-kuritus-tamkin-opiskelijoiden-opiskeluhyvinvointi-vuosina-2014-ja-2021-jouni-tuomi/>

Koronan kuritus? TAMKin opiskelijoiden opiskeluhyvinvointi vuosina 2014 ja 2021 | Jouni Tuomi

22.11.2021

Keväällä 2021 tehtiin kysely, joka tarkoituksena oli kuvata TAMKin opiskelijoiden opiskeluhyvinvointia, kun covid-19-pandemia oli hallinnut noin vuoden koulutuksen järjestelyjä. Kyselyyn vastasi yhteensä 1 657 opiskelijaa. Vastanneista lähes 60 % kuului 'leppoisa opiskelijatyypin'-kategoriaan, mutta lähes 10 % oli kokenut opiskelunsa hyvin kuormittavana.

Johdanto

Opiskeluhyvinvointitutkimuksen tarkoituksena oli kuvata TAMKin opiskelijoiden opiskeluhyvinvointia, kun covid-19-pandemia oli vaikuttanut koulutuksen järjestelyihin noin vuoden ajan. Arvio opiskeluhyvinvoinnista perustuu Karsek ja Theorell (1990) JDACS (Job-Demand-Control-Support) -mallin opiskelusuovellukseen. Artikkelissa puhutaan opiskeluhyvinvoinnista, koska opiskelijan hyvinvointia lähestytään opiskeluun vaikuttavien rakenteiden luoman kokemuksen tai tunteen kautta erotuksena opiskelijahyvinvointi-

tutkimuksista, joissa tarkastellaan opiskelijan elintapoja ym. (Tuomi ym. 2015; Tuomi 2021). Tässä artikkelissa kuvataan opiskelijoiden opiskeluhuvinvointitutkimuksen tuloksia keväällä 2021 ja verrataan niitä samalla mittarilla vuosina 2013–2014 saatuihin tuloksiin.

Opiskeluhuvinvointimalli

Tutkimuksessa käytetystä JDCS-mallin (Karasek & Theorell 1990) opiskelusuovelluksessa voidaan puhua neljästä ideaalisesta opiskelutyypistä:

- **Leppoisa opiskelutyyppi:** opiskelijalla on vahva opiskelun hallinnan tunne, mutta hänen ei tarvitse juurikaan ponnistella opiskelunsa eteen. Vaarana on, että hän turhautuu, jos hänestä tuntuu, että hänen taitojaan ja tietojaan aliarvioidaan, eikä niitä hyödynnetä.
- **Passivoiva opiskelutyyppi:** opiskelijalla ei ole juurikaan opiskelun hallinnan tunnetta, eikä siinä ole myöskään haasteita, koska opiskelu näyttäytyy hänelle lähinnä opettajien määräysten toteuttamisena. Vaarana on, että opiskelijan tiedot ja taidot kuihtuvat.
- **Kuormittava opiskelutyyppi:** opiskelijalla on kokemus, että opiskelu vaatii häneltä enemmän kuin hän jaksaa, koska hänellä ei ole opiskelun hallinnan tunnetta. Vaarana on, että opiskelija rasittuu ylen määrin.
- **Aktiivinen opiskelutyyppi:** opiskelija kokee opiskelunsa innovatiivisena ja haasteellisena. Oppiminen vaatii paljon työtä, mutta se ei lamaannuta, koska hänellä on hallinnan tunne opiskelustaan. Uskotaan, että tällaisessa tilanteessa syntyy aktiivista oppimista. (Tuomi ym. 2013; Tuomi ym. 2016; Tuomi 2021.)

Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin huhtikuussa 2021 lähettämällä e-kyselylomake kaikille TAMKIn opiskelijoille osaamisyksiköittäin. Vastausaikaa oli yhteensä kolme viikkoa. Analyysin apuna käytettiin SPSS27-ohjelmaa.

Analyysissä 'koettu opiskelun vaativuus' -väitteistä tehtiin summamuuttuja 'opiskelun vaativuus' (Cron.alfa = 0,816) ja muuttujista 'koettu hallinta' sekä 'koettu sosiaalinen tuki' tehtiin summamuuttuja 'opiskelun hallinta' (Cron.alfa = 0,826). Kyselyssä esitettiin erikseen väitteitä opiskelijan omasta aktiivisuudesta, joista tehtiin summamuuttuja 'aktiivisuus' (Cron.alfa = 0,794). Osa aineistosta ristiintaulukoitiin. Tuloksia verrattiin myös aikaisempiin TAMKissa samalla lomakkeella toteutetun kyselyn tuloksiin.

Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastasi 1 657 (=N) opiskelijaa eri osaamisyksiköistä. Eniten vastauksia saatiin Terveys-osaamisyksiköstä (vastausprosentti 28,1) ja vähiten ammatillisesta opettajakoulutuksesta (3,4 %). Hyvinvointi ja terveysteknologia -yksikön opiskelijoista 10,4 % vastasi kyselyyn ja Liiketalous-yksiköstä 14,2 %. Media, musiikki ja taide -yksikön opiskelijoiden vastausprosentti oli 6,3 ja Teollisuusteknologia-yksikön 15,6. Rakennettu ympäristö ja biotalous -yksiköstä 17,6 %:n osuus opiskelijoista vastasi kyselyyn. Englanninkielisille koulutusohjelmille lähetettiin sama kysely englanniksi. Niiden opiskelijoista 4,5 % vastasi kyselyyn. Kaikista vastaajista lähes kaksi kolmesta oli naisia

(65,1 %), miehiä kolmannes (33,3 %) ja 1,6 %. vastaajista kuului luokkaan muu sukupuoli/ei ilmaissut sukupuolta.

Opiskeluhyvinvointi

Opiskeluhyvinvointiarvio kyettiin laskemaan 1 504 vastauksesta. Osa oli jättänyt yhden tai useamman väitevaihtoehdon tyhjäksi, jolloin ko. arviota ei voitu tehdä. Palautteesta kävi ilmi, että mm. tentti ja kirjalliset työt -väitteisiin kaikki eivät voineet vastata, koska heillä ei ole ollut kumpiakaan koulutusaikana.

Lähes neljännes vastanneista (24,7 %) kuuluu ns. aktiiviseen opiskelutyyppiin, jolle opiskelu on vaativaa, mutta jolla on hyvä opiskelun hallinnan tunne. Noin 58 % kuuluu leppoisaan opiskelutyyppiin. He kokevat koulutuksen vähäisessä määrin kuormittavaksi, eivätkä kovin vaativaksi. Sitä vastoin vastanneista 7,8 % kokee koulutuksen passivoivaksi eli koulutus ei ole kovin vaativaa, mutta heillä ei ole juurikaan hallinnan tunnetta omasta koulutuksestaan. Opiskeluhyvinvoinnin kannalta vieläkin haastavammassa asemassa on se 9,4 % vastaajista, joka kokee koulutuksen kuormittavaksi. Heille koulutus on vaativaa, eikä heillä ole juurikaan hallinnan tunnetta omasta opiskelustaan.

Taulukko 1 Opiskeluhyvinvoinnin nelikenttä TAMKissa 2021 (n=1 504)

HALLINNAN TUNNE	↑	873 (58 %)	371 (24,7 %)
		118 (7,8 %)	142 (9,4 %)
	0	→ KOETTU VAATIVUUS	

Sukupuolesta riippumatta suurin osa vastaajista lukeutui leppoisa opiskelutyyppi -luokkaan (naisista 54,9 % ja miehistä 64,6 %). Naisista 28,3 % sijoittui aktiivinen-opiskelutyyppiinluokkaan, mutta miehistä vain 18,8 %. Muissa tyypeissä suhteelliset osuudet olivat lähellä toisiaan.

Noin 58 % vastanneista kuuluu leppoisaan opiskelutyyppiin.

Vuosina 2013–2014 kerättiin TAMK:n opiskelijoilta sisällöltään samanlainen opiskeluhyvinvointiarvio. Seuraavaksi verrataan korona-ajan tuloksia aikaan, jolloin ei ollut koronaa. Onko opiskeluhyvinvoinnin tilassa tapahtunut suuria muutoksia?

Aiemmassa tutkimuksessa vastaajia oli 651 (=N) sairaanhoitaja-, insinööri-, tradenomi- ja opettajakoulutuksesta sekä Proakatemiasta. Kuten taulukosta 2 voidaan havaita, tuolloin 72,3 % vastanneista piti opiskeluaan leppoisana ja 13,4 % koki opiskelunsa aktiivisena. Vastanneista 5,4 % piti opiskeluaan passivoivana, mutta 8,9 % kuormittavana.

Taulukko 2 Opiskeluhyvinvointi TAMKissa 2013–2014

HALLINNAN TUNNE	↑	471 (72,3 %)	87 (13,4 %)
		35 (5,4 %)	58 (8,9 %)
0		→ KOETTU VAATIVUUS	

Suuntaa antavasti voidaan todeta, että vuonna 2021 suhteellisesti useammat opiskelijat kuuluvat aktiiviseen opiskelijatyyppeihin kuin vuosina 2013–2014. Vaikka leppoisana opiskeluaan pitävien osuus on vähentynyt, niin joka tapauksessa lähes 60 % opiskelijasta pitää opiskeluaan leppoisana. Kuormittavana opiskelunsa kokevien suhteellinen määrä on hieman noussut kuten myös koulutuksen passivoivana kokevien suhteellinen määrä. Opiskelun hallinnan tunne on suhteessa hieman laskenut (3 %) verrattuna aiemman tutkimuksen tuloksiin, ja vaativuuden kokemus on noussut (11,8 %) suhteessa edellisiin tuloksiin. Opiskeluaktiivisuudessa on tapahtunut nousua. Opiskelun kuormittavuuden kokemus on hieman lisääntynyt, mikä on luonnollisesti haaste opiskeluhuvinvoinnin kannalta.

Opiskelijoiden ajatukset opintojen jatkamisesta

Kyselyssä esitettiin lisäksi väitteitä opiskelijan omasta aktiivisuudesta. Ei ollut yllätys, että opiskelutyyppeiden 'aktiivinen' ja 'leppoisia' joukossa oli suhteellisesti eniten itsensä aktiivisiksi kuvailevia opiskelijoita, ja että opiskelutyypin 'passivoiva' joukossa oli suhteellisesti vähiten itseään aktiiviseksi opinnoissaan kuvailevia henkilöitä.

Opiskelutyypeissä 'kuormittava' ja 'passivoiva' oli suhteellisesti eniten heitä, jotka pohtivat koulutuksensa loppuun viemistä 'vähäisessä määrin' (14,3–14,7 %), mutta kaikissa tyyppiryhmissä vähintään noin kaksi kolmesta oli ajatellut viedä koulutuksensa loppuun. Leppoisia ja aktiivinen -opiskelutyyppeiden opiskelijoista useampi kuin yhdeksän kymmenestä ajatteli viedä koulutuksensa loppuun (91,3–91,8 %). 'Olen ajatellut jatkaa opintojani' vastaajien osuus oli suhteellisen suuri riippumatta (> 55 %) opiskelutyypistä, mutta aktiivisen opiskelutyypin opiskelijoista noin kaksi kolmesta (66,5 %) ilmaisi tällaisia suunnitelmia.

Kokemukset epäasiallisesta kohtelusta

Huomiota herättäneeseen '#metoo'-kampanjaan liittyen kyselyn yksittäisistä väitteistä voi nostaa esille vastanneiden kokemukset epäasiallisesta kohtelusta opetus- ja ohjaustilanteissa. Vastanneista jopa noin 80 % oli kokenut vähäisessä määrin epäasiallista kohtelua. Heistä 80 % eli 932 vastaajaa ajatteli, että ei ole kokenut epäasiallista kohtelua. Toisaalta kysymykseen epäasiallisen kohtelun kokemuksesta vastaajista 38 ilmaisi, että ovat kokeneet sitä 'lähes aina'. Kielteiset kokemukset eivät olleet sukupuolisidonnaisia, sillä naisista 8,5 %, miehistä 8,0 % ja muu-sukupuolisista 4,3 % ilmaisi kokeneensa suuressa määrin epäasiallista kohtelua.

Voidaan kritisoida sitä, ettei tuloksista selviä, mitä epäasiallinen kohtelu on ollut eikä se, kuka (esim. opettaja, opiskelija tms.) on kohdellut jotakuta epäasiallisesti tai onko kyse itseen kohdistuvasta tilanteesta tai onko vastaaja huomannut muihin kohdistuvaa epäasiallista

kohtelua. Joka tapauksessa kokemukset epäasiallisesta kohtelusta (136 henkilöä) ovat merkityksellisiä ihmiselle itselleen, eikä sitä ole syytä suvaita tai hukuttaa tilastoihin (TAMK käsikirja, 2019/2021).

Lopuksi

Tässä tutkimuksessa keskityttiin opiskelijoiden kokemuksiin opiskeluun vaikuttavista rakenteista. Yhteenvedona voidaan sanoa, että koronavuosi ei ole kurittanut opiskelijoita siinä määrin, että heidän kokemuksensa opiskeluun vaikuttavista rakenteista olisi heikentynyt verrattuna aiempaan mittaukseen. Esimerkiksi aktiiviseen opiskelutyyppiin lukeutuvien opiskelijoiden suhteellinen osuus on noussut, vaikka osalla opiskelijoista opiskelun hallinnan tunne on laskenut. TAMKissa on kyetty kehittämään opiskelijoiden kokemuksen mukaan opiskeluun positiivisesti vaikuttavia rakenteita, mutta ne eivät palvele kaikkia. Opiskelun hallinnan tunteen edistämiseen on syytä panostaa, muttei opiskelun vaativuuden kustannuksella.

Lähteet

Karasek, R.A. & Theorell, T. 1990. Healthy work: Stress, productivity, and the reconstruction of working life. New York; Basic Books.

TAMK käsikirja. 2019/2021. Epäasiallinen kohtelu, häirintä ja kiusaaminen. 1.2.2019; päivitetty 8.11. 2021. Viitattu 11.11.2021. <https://intra.tuni.fi/handbook?page=2673> Sivua vaatii käyttöoikeuden.

Tuomi, J., Aimala, A-M., Plazar, N., Starcic, A.I. & Zvanut, B. 2013. Students' well-being in nursing undergraduate education. *Nurse Education Today* 33, 692–697. doi: 10.1016/j.nedt.2013.02.013

Tuomi J., Kokkonen K., Nousiainen V. & Äimälä A-M. 2015. Opiskeluhyvinvointi ja koulutuksen sukupuolittuneisuus. Teoksessa U., Mutka., S., Laitinen-Väänänen & M., Virolainen (toim.) *Monitoimisuus haastaa koulutuksen: Uudistavaa pedagogiikkaa ja TKI-toimintaa*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 180–192. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-397-1>

Tuomi, J., Äimälä, A-M. & Zvanut, B. 2016. Nursing students' well-being using the job-demand-control model: a longitudinal study. *Nurse Education Today* 45, 193–198. doi: 10.1016/j.nedt.2016.08.008

Tuomi, J. 2021. Opiskeluhyvinvointi – neljä opiskelutyyppiä. TAMKjournal. Julkaistu 22.9. 2021. Viitattu 11.11.2021. <https://sites.tuni.fi/tamk-julkaisut/tekniikka/opiskeluhyvinvointi-nelja-opiskelutyyppia-jouni-tuomi/>

Kirjoittaja

Jouni Tuomi

FT, yliopettaja, terveyden edistäminen

SOTE-osaamisyksikkö

TAMK

Kuvituskuva: Dimitra Panopoulou-Huovila/Tampereen ammattikorkeakoulu